

Posudek vedoucí na diplomovou práci Bc. Lucie Pultrové s názvem *Občanská vybavenost v Pacově v 60. letech 20. století*, FHS UK 2021

Lucie Pultrová si pro svou diplomovou práci zvolila popis vývoje občanské vybavenosti v Pacově na Pelhřimovsku, ze kterého pochází, v určeném časovém období. Než přistoupím k hodnocení samotné práce, dovolím si uvést kontext jejího vzniku, neboť se na její podobě také, domnívám se, podepsal, byť o něm text samotný nepojednává.

Téma práce se od počátku studia diplomantky několikrát proměnilo: od původní biografie k záměru přispět porozumění nejnovějšímu studentskému hnutí po „ústup k tématům domácím“, která jsou autorce nejbližší, původně k dějinám každodennosti v Pacově v 70. a 80. letech 20. století za použití metody orální historie až po téma aktuální, tedy popis vývoje občanské vybavenosti tamtéž v 60. letech za použití takřka výlučně archivních pramenů a dobových periodik. Různorodost témat není sama o sobě problematická, pokud se jejich výběr odehrává nějak koordinovaně a na finální výzkum má autor i školitel dostatek času. Jako problém však již spatřuji to, že se pro zmíněnou konečnou podobu autorka oficiálně rozhodla až cca měsíc před odevzdáním práce (po předchozí konzultaci a rešerši v archivu), sama jsem většinu textu obdržela bohužel (bez předchozí domluvy) až necelých pět dní před termínem odevzdání, nikoli alespoň požadovaných 15, jak stanovují pravidla OHSD. Do výsledného textu tedy bylo již víceméně nemožné výrazněji zasáhnout.

Samotné téma je přitom jistě relevantní a správně odkazuje k regionálním dějinám, byť se domnívám, že jejich charakteristika mohla být snad ještě podrobnější a za použití nejnovějších titulů, například i již uskutečněných výzkumů o podobných tématech z jiných regionů a třeba i z jiných časových období, což by mohlo autorce přinést inspiraci v tom, jak nakládat s mnohdy různorodými prameny, jaké si klást výzkumné otázky atd. Větší obezřetnost bych očekávala při práci s texty o regionálních dějinách ze starších období, jak jsem autorku již před odevzdáním upozorňovala (viz s. 9). Charakteristika občanské vybavenosti, tedy ústředního tématu práce, je zpracována standardně, domnívám se však, že by zde byl vhodný i dobový pohled na tuto problematiku a její vymezení ze studovaného období.

Za klíčové pasáže však považuji zejména stanovení výzkumných otázek a jejich následné zodpovězení za využití zvolené metodologie a právě zde se domnívám, že je asi nejvíce patrný nedostatek času a spěch na odevzdání práce. Stává se sice poměrně často, že si diplomant stanoví ambiciózní interpretativní cíle výzkumu, které se mu nepovede dostatečně naplnit, či je naplní jen zčásti. Důvodů může být mnoho: od přecenění vlastních schopností po nezkušenost či prostě jen jistou ostýchavost ve vztahu k pramenům, nemluvě o tom, je-li dotčený výzkum primárně orálně-historický a výzkumník s narátory navázal osobní vztah. Lucie Pultrová nicméně, zdá se, ani neusilovala o hlubší prozkoumání daného tématu a od počátku výzkum charakterizovala jako „převážně deskriptivní“ (s. 5), přičemž cílem bylo toliko popsat, jak se jednotlivé služby v Pacově vyvíjely, zatímco jakýkoli interpretativnější přístup k pramenům či hlubší aktérská reflexe tématu například prostřednictvím orální historie byly rovnou vyloučeny s odkazem na dosavadní nezpracovanost tématu, respektive složitosti spojené s pandemií. (s. 6)

V rámci žánru deskriptivní, regionálně laděné práce je předkládaný text dle mého názoru zdařilým počinem. Autorka předkládá chronologický soupis vývoje ve vybraných oblastech (zdravotnictví, obchod, komunální služby) a popisuje, s jakými problémy se muselo město vyrovnávat: jak například shánělo lékaře, jak se rozvíjela

obchodní síť či jak řešilo problémy se zásobováním či hygienou ve vybraných provozovnách. Podobný přístup dokládá i metodologická část, jejíž deskriptivnost je nejpatrnější u výčtu pramenů, které jsou sice představeny, ale ve většině případů postrádám jejich kritiku (především u práce se stranickým tiskem, s. 15).

Diplomantka si v textu správně – na rovině vztahu tzv. velkých a malých, zde spíše regionálních dějin – všímá souvislostí s celostátními pětiletkami, „uvolňováním poměrů“ či územně správní reorganizací území, v důsledku čehož se změnilo postavení Pacova v místní hierarchii. Taktéž se zaměřuje na případné souvislosti s politickými změnami po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa, která se zřejmě na místní úrovni v daných oblastech a ve zkoumaném období nestihla nijak projevit. Jeden z možných projevů demokratizačních snah z období před okupací spatřuje autorka ve finančním ohodnocení odpracovaných „bonusových dnů“ o sobotách. (s. 77) Jelikož není teze v textu šířeji argumentována, ráda bych požádala diplomantku o její rozvedení během obhajoby.

V naprosté většině však text setrvává ve zmíněném deskriptivním pozitivistickém paradigmatu a zkrátka popisuje, jak o vývoji jednotlivých služeb referují dostupné archivní prameny institucionální povahy a regionální tisk. Zcela tak zůstala nevyužita další témata, která mohla výzkum posunout a prohloubit: například vztah k „nadřazenému Pelhřimovu“, způsoby vyjednávání místních elit za účelem zlepšení situace v Pacově, nemluvě o reflexi vývoje občanské vybavenosti samotnými aktéry, tedy obyvateli města a pracovníky různých zařízení, k nimž se text vztahuje. Stručně řečeno: pokud autorka chtěla zkoumat rozpor celostátní stranické rétoriky, která nepřipouštěla nedostatky v poskytování služeb občanům, se „skutečnou maloměstskou praxí“ (s. 5), bylo by dle mého názoru na místě pracovat i s jinými prameny než s místním stranickým tiskem, kronikou a archiváliemi místních orgánů. Anebo s těmiž prameny, ale jinak než deskriptivně.

Závěrem: domnívám se, že autorka k obhajobě odevzdala velice pečlivě zpracovanou, pramenně podloženou práci z oblasti regionálních dějin, jejíž formální i jazyková stránka je na velmi dobré úrovni, vhodně ji navíc doplňují fotografické přílohy. Ve srovnání s jinými výborně hodnocenými diplomovými pracemi z našeho studijního programu však postrádá – už kvůli své explicitní deskriptivnosti – alespoň ambici zařadit se do proudu interpretativní historické vědy, jak se ji snažíme provozovat na OHSD. Předloženou diplomovou práci Lucie Pultrové proto **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji hodnotit stupněm horší **2 (velmi dobře)**.

V Praze dne 9. 8. 2021

Mgr. Jana Wohlmuth Markupová, Ph.D.